

Hergüner

Rekabet & Uluslararası Ticaret Bülteni

2025 Yılı İkinci Çeyreği

- 1 | Garanti Bankası'nın Bonus Programına Tadil Şartı
- 2 | Petrol Ofisi-Ege Enerji Ortak Girişimine Koşullu İzin
- 3 | Akbank, Ziraat Bankası ve Halkbank'a Soruşturma Gerekli Görülmedi
- 4 | Frito Lay Standları Rakiplere Açılıyor
- 5 | Elektrikli Şarj İstasyonlarına Yönelik Münhasırlık Uygulamalarına Kurul'dan Kırmızı Bayrak
- 6 | Uzmanlaşma Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne Güncelleme Geldi!
- 7 | Rekabet Karşıtı Koordinasyonda Azınlık ve Çapraz Hissedarlıkların Rolü: ABD ve AB Örnekleri

- 1 | “Near-Shoring” İçin Stratejik Bir Sinyal:
Türkiye Serbest Bölgeleri Mayıs 2025’te Rekor İhracata Ulaştı
- 2 | Ticaret Politikası Savunma Araçları – 2025 2. Çeyrek Özeti
- 3 | Ticaret Politikası Savunma Araçları Gündemi
Paslanmaz Çelik Borularda Nihai Gözden Geçirme:
Çin ve Tayvan Menşeli İthalata Önlem Devam Ediyor

Garanti Bankası'nın Bonus Programına Tadil Şartı

Rekabet Kurulu (“**Kurul**”), 12.12.2024 tarihli kararıyla Garanti Bankası ile Bonus Programı üyesi bankalar arasında imzalanan Bonus Kredi Kartı Program Paylaşımı Sözleşmeleri (“**Bonus Sözleşmeleri**”) bakımından yapılan menfi tespit ve bireysel muafiyet başvurusuna ilişkin değerlendirmelerde bulundu.

¹ 12.12.2024 tarihli ve 24-53/1172-505 sayılı Kurul Kararı.

² Denizbank, TEB, Şekerbank, ING Bank, Türkiye Finans, Alternatifbank ve ICBC.

Garanti Bankası'nın Bonus Programına Tadil Şartı

Bonus Sözleşmeleri'nde yer alan hükümleri inceleyen Kurul, sözleşmede yer alan bazı maddelerin bankalar ve/veya ödeme kuruluşlarının faaliyetleri nezdinde sınırlayıcı nitelikte olabileceğini değerlendirdi. Karar kapsamında aşağıda yer alan düzenlemeler odak noktasına alınarak inceleme yapıldı:

- Hâlihazırda Bonus Programı'na dâhil edilmiş üye işyerlerine diğer banka ve ödeme kuruluşlarının hizmet sunmasının yasaklanması;
- Banka ve ödeme kuruluşlarının; Bonus Programı kapsamında bir banka veya ödeme kuruluşu ile ilişkisi devam eden üye işyeri ile görüşme yapmasının yasaklanması, ilişki sona erdiği takdirde ise hizmet sunabilmeleri için bir aylık bir sürenin geçmesi gerektiği;
- Bonus Programı üyesi bankaların, ortak markalı başka bir kredi kartı programına katılması halinde bunun sözleşme fesih nedeni olması;
- Bankaların Bonus Programı üyeliğinin son bulması halinde, müşterilerine sağladığı Bonus markalı kredi kartlarını 9 aydan kısa bir süre içinde toplaması ve ilgili kartları taksitli işlemler ile ödül puan kazanımına kapatması gerekmesi; ayrıca bu süre içinde müşterilerine Bonus markası taşımayan yeni kredi kartlarını temin etmeleri gerekmesi;
- Bonus markaları kartlar ile yapılan harcamalarının yalnızca Bonus Programı üyesi ilgili bankanın POS cihazından geçirilmesinin zorunlu tutulması;

- Bonus Programı üyesi bankaların, diğer üye bankaların müşterilerini hedef alan kampanyalar yapmasının yasaklanması;
- Ödeme kuruluşlarının, hizmet sunduğu üye işyerlerinde diğer kart programlarını öne çıkarıcı, Bonus markasının daha az avantajlı olduğunu ima eden açıklama ve uygulamalardan kaçınması.

Dosya kapsamında birçok üye işyerinden bilgi alan ve kendisine gelen şikâyet başvurularını inceleyen Kurul, yukarıda ifade edilen düzenlemeler çerçevesinde kredi kartlarıyla tek çekim ödemelere ve taksitli ödemelere ilişkin hizmetler pazarlarında rekabeti sınırlayıcı etkiler doğduğunu belirterek Bonus Sözleşmeleri'nin menfi tespite uygun olmadığı ve grup muafiyetinden de yararlanamayacağı kanaatine vardı.

Garanti Bankası'nın Bonus Programına Tadil Şartı

Nitekim Kurul, bankalar ve ödeme kuruluşları nezdinde sınırlayıcı etkiye sahip olan hükümler için bireysel muafiyeti analizi yaparak yukarıdaki sıralamaya uygun şekilde (i), (iii) ve (v). hükümlerin bireysel muafiyetten yararlanabileceği sonucuna ulaştı. Ancak sözleşmede yer alan diğer hükümlerin rekabeti gerekenden fazla sınırlandığı ve bu sebeple Bonus Sözleşmeleri'ne bütün olarak muafiyet tanınamayacağına karar verildi. Yine bu doğrultuda aşağıda belirtilen tadillerin yapılması halinde anılan hükümler bakımından da Bonus Sözleşmelerine bireysel muafiyet tanınabileceği karara bağlandı:

- (ii) numaralı hüküm kapsamında:
 - o Üye işyerlerinin teklif almak istemesi halinde yapılacak görüşmelerin kapsam dışına alınması ve bir aylık bekleme süresinin maddeden çıkartılması;
- (iv) numaralı hüküm kapsamında:
 - o Programdan çıkan bankaların Bonus markalı kartları değiştirilmesi için öngörülen sürenin en az dokuz ay olarak belirlenmesi; bu süre boyunca kartlara taksit ve ödül puan kazanımı yasağı getiren hükümlerin sözleşmelerden kaldırılması;
- (vi) numaralı hüküm kapsamında:
 - o Bahsi geçen Kampanya sınırlamalarının, yalnızca istikrarlı şekilde ve doğrudan diğer üye bankaları hedef alan kampanyalarla

sınırlı olacak şekilde daraltılması;

- (vii) numaralı hüküm kapsamında:
 - o Ödeme kuruluşlarının Bonus markasının diğer sadakat programlarına kıyasla daha pahalı ya da daha az avantajlı olduğunu ifade etmelerini yasaklayan hükümlerin tamamıyla sözleşmelerden çıkarılması.

Kurul kararı çerçevesinde sözleşmelerin 9 ay içinde tadil edilmesi gerektiği ifade edilmiş, aksi halde Bonus Programı kapsamındaki işbirliklerinin sonlandırılması gerektiği yoksa taraflar hakkında işlem başlatılacağı belirtilmiştir.

Petrol Ofisi-Ege Enerji Ortak Girişimine Koşullu İzin

Rekabet Kurulu, 15.08.2024 tarihli kararı³ ile Petrol Ofisi ile Ege Yeni Nesil Enerji Yatırım ve Yönetim A.Ş.’nin (“**Ege Enerji**”) biyodizel üretimi alanında faaliyet göstermek üzere kuracağı ortak girişime koşullu olarak izin verdi.

³ 15.08.2024 tarihli ve 24-33/780-327 sayılı Kurul Kararı

Petrol Ofisi-Ege Enerji Ortak Girişimine Koşullu İzin

Kurul, hâlihazırda Ege Enerji'nin tek kontrolünde bulunan ve biyodizel üretimi sektöründe faaliyet gösteren DB Tarımsal Enerji ve Sanayi Ticaret A.Ş.'nin ("DB Tarımsal") biyodizel üretimi pazarında hâkim durumda olduğunu belirleyerek işlemin yatay etkilenen pazarlardaki etkilerini inceledi. İnceleme sonucunda, kurulacak ortak girişim ile birlikte Ege Enerji'nin pazarda daha fazla üretim yapacağı ve bu nedenle daha fazla hammadde (bitkisel yağ ve bitkisel atık yağ) talebi oluşturacağı kanaatine varıldı. Bu kapsamda rakiplerin hammaddeye erişimlerinin kısıtlanıp kısıtlanmayacağı değerlendirildi ve hammadde üretiminde gerekli artış sağlanabileceğinden diğer biyodizel üreticilerinin hammaddeye erişiminde bir sorun ile karşılaşmayacağı ifade edildi. Bununla birlikte Kurul, diğer biyodizel üreticilerinin olası fiyat artışları karşısında kapasite artırma imkânlarını da inceleyerek rakip üreticilerin üretimlerini artırarak kurulacak ortak girişim ve DB Tarımsal tarafından izlenecek stratejilere cevap verebileceği kanaatine vardı.

Biyodizel üretimi pazarı ve ilgili pazarların regüle piyasalar niteliğinde olduğu ve EPDK tarafından denetlendiğinin altını çizen Kurul, ortak girişim ve DB Tarımsal'ın rekabeti bozmaya yönelik eylemlerine karşı gerekli tedbir ve müdahalelerin EPDK tarafından uygulanabileceğini belirtti. Nitekim Kurul tarafından yatay etkilenen pazarlarda rekabetin önemli ölçüde kısıtlanmasının söz konusu olmayacağı kanaatine varıldı.

Öte yandan dikey etkilenen pazarlara ilişkin olarak Kurul, Petrol Ofisi'nin faaliyet gösterdiği motorin dağıtım pazarı (alt pazar) ile biyodizel üretim pazarının (üst pazar) dikey ilişki içinde olduğu değerlendirdi. Ortak girişimin üretimini büyük ölçüde Petrol Ofisi'ne tahsis etmesi durumunda, Petrol Ofisi'nin motorin dağıtım pazarında faaliyet gösteren rakiplerine karşı girdi kısıtlaması uygulama imkân ve güdüsüne sahip olabileceği ifade edildi. Bu çerçevede, Petrol Ofisi'nin rakiplerine ürün tedarik etmekten kaçınabileceği ya da onlara kıyasla daha dezavantajlı koşullar sunarak ayrımcı fiyatlama uygulamaya yönelebileceği, bu durumun ise motorin dağıtım pazarındaki rekabeti olumsuz etkileyebileceği belirtildi.

Petrol Ofisi-Ege Enerji Ortak Girişimine Koşullu İzin

Ayrıca, Petrol Ofisi'nin ortak girişim aracılığıyla rakiplerine ilişkin ticari olarak hassas verilere dolaylı olarak erişim sağlayabileceği, bu verilerin Petrol Ofisi tarafından rakiplerinin rekabet gücünü zayıflatacak şekilde kullanılabileceği ifade edildi.

Anılan rekabetçi endişeler karşısında işlem tarafları, Rekabet Kurumu'na sunulan taahhüt paketi çerçevesinde;

- Petrol Ofisi'nin alt pazardaki rakiplerine asgari bir kota ayrılacağını;
- Petrol Ofisi'ne ayrılacak üretimin azami bir miktar ile sınırlandırılacağı;
- Petrol Ofisi'nin rakiplerine daha dezavantajlı teklif verilmeyeceği; ve
- Petrol Ofisi'nin ortak girişim bünyesindeki ticari verilere erişimini kısıtlayacak şekilde bir bilgi iletişim duvarı (Chinese Wall) kurulacağını

belirtti.

Sunulan taahhütleri işlemin doğuracağı rekabetçi endişeleri gidermekte yeterli gören Kurul, işleme koşullu olarak izin verdi.

Son olarak sunulan taahhütlerin, Petrol Ofisi'nin BP'nin Türkiye'deki faaliyetlerini devralması yönünden etkilerini değerlendirilerek ortak girişim kapsamındaki taahhütlerin diğer işlem hakkında verilecek karardan bağımsız olarak rekabetçi endişeleri gidermede yeterli olduğu ifade edildi.

Akbank, Ziraat Bankası ve Halkbank'a Soruşturma Gerekli Görülmedi

Ankara 17. İdare Mahkemesi ve Ankara Bölge İdare Mahkemesinin kararları⁴ üzerine Akbank, Ziraat Bankası ve Halkbank hakkında önaraştırma yürüten Rekabet Kurulu, soruşturma açılmasına yer olmadığına karar verdi.

⁴ Ankara 17. İdare Mahkemesi E. 2021/931, K. 2022/1965 T. 10.10.2022; Ankara Bölge İdare Mahkemesi 8. İdari Dava Dairesi E. 2023/74 K. 2023/1514 T. 1.11.2023.

No Investigation Launched Against Akbank, Ziraat Bankası and Halkbank

Hatırlanacağı üzere bu üç banka hakkında, özellikle konut ve taşıt kredisi kullanmak isteyen müşterilerini acentesi oldukları şirketlerden sigorta poliçesi yaptırmaya zorladıkları/yönlendirdikleri iddiasıyla Rekabet Kurumu'na şikâyetle bulunulmuştu. Kurul ise 04.03.2021 tarihli kararı⁵ ile şikâyet kapsamında somut belgeler yer almaması ve iddiaların somut belgeler ile desteklenememesi nedeniyle işlem yapılmasına gerek olmadığına karar vermişti.

İptal istemi ile idarî yargıya taşınan bu karar hakkında Ankara 17. İdare Mahkemesi ret kararı verse de Ankara Bölge İdare Mahkemesi ilk derece mahkemesinin verdiği ret kararının kaldırılması ve Kurul kararının iptal edilmesi yönünde hüküm kurmuştu. Bölge İdare Mahkemesinin vermiş olduğu kararda; şikâyet kapsamında çeşitli internet sitelerinden alınan müşteri şikâyetlerinin ve müşteri ile banka ve sigorta şirketleri arasındaki yazışmaların dosyaya sunulduğu ve şikâyetle bulunan rakip şirketin sözleşmelere taraf olmaması nedeniyle somut belge/delil sunması yönündeki beklentinin hayatın olağan akışına aykırı olacağı belirtilmişti. Bu nedenle Kurul'un önaraştırma yapmaksızın vermiş olduğu işlem yapılmasına yer olmadığı kararı yerinde bulunmamış ve ilgili Kurul kararının iptaline karar verilmişti.

Yargı sürecinin ardından şikâyet başvurusunu tekrar incelemeye alan Kurul;

- Aksigorta ile Akbank'ın, Türkiye Sigorta ile de Ziraat Bankası ve Halkbank'ın aynı ekonomik bütünlükte olduğu belirleyerek kartel ya da uyumlu eylem benzeri bir ihlal olmadığı;
- Bankalar ile sigorta şirketleri arasında yapılan dikey anlaşmaların ise piyasada herhangi bir kapamaya yol açacak nitelikte olmadığı;
- Son olarak, her ne kadar Halkbank, Ziraat Bankası ve Vakıfbank, ticari kredi hizmetleri ve konut kredileri pazarlarında hâkim durumun göstergelerinden biri olan %40'ın üzerinde pazar payına sahip olsa da hâkim durumun kötüye kullanılması niteliğinde bir eylem bulunmadığı;

kanaatine vardı.

Nihayet Kurul, Halkbank'a ilişkin olarak müşterilerin bilgisi olmadan müşterilerine sigorta yaptırdığı ve sigorta primlerini banka hesaplarından tahsil ettiği iddiası yönünden bankacılık ve kişisel verilerin korunmasına yönelik düzenlemelere atıf yapmış ve bu tür bir eylemin Rekabetin Korunması Hakkında Kanun kapsamında bir ihlal teşkil etmeyeceğini değerlendirmiştir.

Sonuç olarak üç banka hakkında başlatılan önaraştırma, soruşturma açılmasına yer olmadığından sonlandırılmıştır.

⁵ 04.03.2021 tarihli ve 21-11/153-M sayılı Kurul Kararı

Frito Lay Standları Rakiplere Açılıyor

Frito Lay hakkında perakende satış noktalarında rakiplerinin faaliyetlerini zorlaştırdığı, satışlarını engellediği ve rakiplerini piyasadan dışladığı iddialarıyla başlatılan soruşturma, Rekabet Kurulu'nun 13.02.2025 tarihli kararı⁶ ile idari para cezası ve davranışsal tedbirler ile son buldu.

⁶ 13.02.2025 tarihli ve 25-06/152-78 sayılı Kurul Kararı

Frito Lay Standları Rakiplere Açılıyor

Frito Lay'in paketlenmiş cips pazarında hâkim durumunu sürdürdüğü belirtilen kararda, yalnızca Frito Lay ve Doğuş'un etkin bir dağıtım sistemi olduğu ifade edilerek geleneksel kanalda pazarın duopol bir yapıda olduğu vurgulandı.

Kararda Frito Lay'in sözlü anlaşmalar, indirim uygulamaları ve satış noktalarına sundukları stantlar ile perakende satış noktalarında kendisine münhasırlık sağladığı değerlendirildi. Ayrıca, rakipleri dışlamak ve rakiplerin görünürlüklerini azaltmak adına Frito Lay'in belirli stratejiler geliştirdiği tespit edildi.

Frito Lay'in ihlal niteliğindeki davranışlarını tarihsel ve kronolojik olarak inceleyen Kurul, işbu soruşturma kapsamında eski ceza yönetmeliği ile yeni ceza yönetmeliğinin uygulanması sonucunda uygulanacak cezalar arasında farklılık oluşmayacağını belirterek yeni ceza yönetmeliğini uyguladı.⁷ Bu kapsamda Frito Lay'e yaklaşık 1.3 milyar TL idari para cezası verildi.

Ancak Kurul, paketlenmiş cips pazarında etkin rekabetin tesis edilmesi için idari para cezası dışında birçok davranışsal tedbirin gerekli olduğu kanaatine vardı. Bu kapsamda Frito Lay'in:

- Distribütörlerince sağlananlar da dâhil olmak üzere, geleneksel kanaldaki satış noktalarına standart satın alma işlemleri dışında sağladığı tüm finansal avantajlar (indirim, ek iskonto, taviz, “*Dükkan Senin*” puanı gibi uygulamalar) sonlandırması;
- Çalışan prim sistemine, rakip ürünlerin bulunurluğuna veya görünürlüğüne müdahale edilmemesini güvence altına alan bir ön koşul eklemesi, bu kurallara uyum için düzenli bilgilendirme yapması ve şirket içi denetim mekanizmalarının oluşturması

gerektiği karara bağlandı.

⁷ Rekabet Kurumu tarafından yayımlanan yeni ceza yönetmeliğine ilişkin yazımıza [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

Frito Lay Standları Rakiplere Açılıyor

Daha dikkat çekici tedbirler ise 200 m²'den küçük satış noktaları bakımından getirildi ve bu tedbirlerin ürünlerin yer aldığı her stantlardaki her sepet/ raf bakımından istisnasız şekilde uygulanacağına karar verildi. Bu çerçevede Frito Lay'in uyması gereken tedbir ve yükümlülükler aşağıdaki gibi sıralandı:

- Her satış noktasına en fazla bir adet Frito Lay standı yerleştirilecek, bu stand ek olarak en fazla bir adet tek sıra askı vb. ek teşhir malzemesi kullanılabilir;
- Satış noktasında rakip üreticiye ait belirli büyüklükte bir stant bulunmaması hâlinde, Frito Lay standının her sepetinde %30'luk kısmın rakip ürünler için ayrılacak; rakip ürünlerin yer aldığı bölüm ayrılacak ve "Bu bölüm rakip cips ürünleri için ayrılmıştır" etiketi konulacak, rakip ürün bulunmadığında ise bu alanın boş bırakılacak;
- Satış noktasında başka bir teşebbüse ait stant bulursa dahi, kendi standı olmayan diğer rakiplerin talebi üzerine, Frito Lay standının yine %30'luk kısmının bu rakiplere açılması gerekecek;
- Rakip üreticilerin, talep etmeleri hâlinde, standın bütünlüğünü bozmamak şartıyla kendilerine ayrılan bölümdeki marka/reklam alanlarına kendi ürünlerine ait görselleri yerleştirebilecek.

- Frito Lay ve dağıtım kanallarının, rakip ürünlere veya bu ürünlerin stant içindeki yerleşimine ilişkin doğrudan ya da dolaylı hiçbir yönlendirme veya telkinde bulunmayacak.
- Satış noktalarının bu yükümlülüklerle uymasını sağlamak üzere Frito Lay'in gerekli sözleşmesel tedbirleri alması ve tüm stant kullanım koşullarını yazılı olarak bildirmesi gerekecek.

Ayrıca kararda tüm yükümlülüklerin yerine 90 gün içinde yerine getirilmesi gerektiği ve stantlara ilişkin bu düzenlemelerin iki yıl sonra tekrar gözden geçirileceği belirtildi.

Elektrikli Şarj İstasyonlarına Yönelik Mühnasırlık Uygulamalarına Kurul'dan Kırmızı Bayrak

Rekabet Kurulu,İstanbul-İzmir Otoyolu (“O-5”) üzerinde bulunan Oksijen markalı otoyol hizmet tesislerinde elektrikli araç şarj hizmetlerinin sunulması konusunda Otoyol İşletme ve Bakım AŞ (“OİB”) ve ZES Dijital Ticaret AŞ (“ZES”) arasında gerçekleşen mühnasırlık uygulamalarına ilişkin soruşturmayı uzlaşma ve taahhüt mekanizmalarıyla sonuçlandırmıştır.

Elektrikli Şarj İstasyonlarına Yönelik Münhasırlık Uygulamalarına Kurul'dan Kırmızı Bayrak

Kurul, soruşturma kapsamında, OİB ve ZES arasındaki sözleşmesel münhasırlık uygulaması ile ayrımcı davranışlarda bulunmak suretiyle hâkim durumun kötüye kullanılması iddiaları incelemiş, soruşturmayı münhasırlık uygulamaları bakımından uzlaşma, diğer iddialar bakımından ise taahhülle sonuçlandırmıştır.

Uzlaşma ve taahhüt kararlarında yapılan değerlendirmede OİB'nin ve ZES'in O-5'te elektrikli araçlara şarj hizmeti sunulması faaliyet kapsamındaki eylemler ve davranışları bakımından OİB'nin faaliyetleri otoyol hizmet tesisleri işletmeciliği pazarında ele alınmıştır. ZES bakımından ise, ilgili ürün pazarı AC hızlı şarj üniteleri hem de DC hızlı şarj ünitelerini kapsayacak şekilde elektrikli araç şarj hizmeti pazarı olarak tanımlanmıştır.

Coğrafi pazar bakımından ise, tüketicilerin diğer sağlayıcılara geçişindeki yüksek maliyetler (otoyol giriş çıkış ücretleri, yakıt giderleri, zaman kaybı vb.) nedeniyle aynı hat üzerinde mevcut sağlayıcıya bağımlı kalmaları sonucunda pazarda bir “kilitlenme etkisi” bulunduğu tespit edilmiştir. Bu sebeple O-5 otoyoluna giriş yapan kullanıcıların alternatif tesislere ulaşımının ek maliyet ve

zaman kaybına yol açması nedeniyle ilgili coğrafi pazar “O-5 İzmir-İstanbul Otoyolu” olarak belirlenmiştir.

Yapılan incelemeler sonucunda, ZES'in O-5 otoyolu üzerinde %100 pazar payına sahip olduğu ve otoyol hizmet tesisleri işletmeciliği pazarında OİB'nin tekel konumunda olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun, elektrikli araç şarj hizmetleri pazarındaki münhasır uygulamaların pazara yeni girişlerin engellenmesine yol açarak tüketici refahını olumsuz etkilediği ve rakip firmaların pazardan dışlanmasına neden olduğu ifade edilmiştir.

Soruşturma kapsamında OİB tarafından aşağıdaki taahhütler sunulmuştur:

- O-5 Otoyolu'nda hiçbir şarj hizmeti sağlayıcısıyla münhasır sözleşme yapılmayacak.
- Oksijen tesislerinde faaliyet gösterecek firmalarla yapılacak sözleşmelerde ayrımcılıktan kaçınılacak.
- Mevcut sözleşmeler belirtilen ilkelere uygun hale getirilecek.
- Bu taahhütlerin yerine getirilmesi 5 yıl boyunca 6 ayda bir Rekabet Kurumu'na raporlanacak.

Rekabet Kurumu ayrıca, İngiltere Rekabet Otoritesi (“CMA”) tarafından benzer durumlarda yapılan soruşturmalara da atıfta bulunarak, uzun süreli münhasırlık anlaşmalarının rakip işletmelerin pazara girişini zorlaştırdığına dikkat çekmiştir. Bu doğrultuda, söz konusu uygulamaların rekabeti önemli ölçüde sınırladığı sonucuna varılmıştır. Bu karar sonrası, ilgili tesislerin diğer şarj altyapısı işletmecilerine açılması beklenmektedir.

Uzmanlaşma Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne Güncelleme Geldi!

Rekabet Kurumu tarafından 26 Haziran 2025 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 2025/2 sayılı Uzmanlaşma Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (“**Tebliğ**”) ile 2013/3 sayılı eski tebliğ yürürlükten kaldırılmıştır. Yeni Tebliğ, teşebbüsler arasında yapılan üretim veya dağıtımaya yönelik uzmanlaşma anlaşmalarının, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un 4. maddesi kapsamında anlaşma ve eylemlerin Kanun’un uygulanmasından muaftutulabilmesi için gerekli koşulları yeniden belirlemektedir.

Uzmanlaşma Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne Güncelleme Geldi!

Tebliğ ile bazı temel kavramlarda hem içerik hem dil açısından güncellemeler yapılmıştır. Örneğin, “potansiyel rakip” tanımı, soyut ihtimaller yerine somut verilere dayalı bir değerlendirme yapılmasını öngörecektir. Ayrıca, “dağıtım” kavramı artık sadece lojistik süreçleri değil, ürünlerin ticarileştirilmesini de kapsayacak biçimde daha geniş bir anlam kazanmıştır.

Grup muafiyetinden yararlanabilmek için öngörülen toplam pazar payı eşiği, %25'ten %20'ye indirilmiştir. Bu kapsamda, uzmanlaşma anlaşmasına taraf olan teşebbüslerin toplam pazar payı, ilgili ürünlerin yer aldığı herhangi bir pazarda %20'yi aşmamalıdır.

Eğer söz konusu ürünler, aynı zamanda taraflardan biri veya birkaçı tarafından başka bir ürünün üretiminde girdi olarak kullanılıyorsa, hem ana pazar hem de bu alt pazar için ayrı ayrı %20 eşiğinin sağlanması gerekmektedir.

Önceki düzenlemede yalnızca bir yıllık veriler temel alınırken, yeni düzenleme belirli koşullar altında son üç yılın ortalamasının esas alınmasına da olanak tanımaktadır. Bu sayede geçici piyasa dalgalanmalarının etkisinin azaltılması ve daha dengeli değerlendirmeler yapılması hedeflenmektedir.

Tebliğ'de muafiyetin süresine ilişkin yeni esaslar da getirilmiştir. Önceki sistemde %25'i aşan ancak %30'u geçmeyen pazar paylarında farklı geçerlilik süreleri uygulanıyordu. Yeni düzenlemeyle birlikte bu yapı sadeleştirilmiş; başlangıçta %20 eşiğinin altında olan ancak sonradan bu sınırı geçen anlaşmaların, eşik değeri ilk kez aşıldığı andan itibaren iki yıl boyunca muafiyetten faydalanmaya devam edebileceği öngörülmüştür.

Yeni düzenleme, yürürlükte bulunduğu tarih itibarıyla eski tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanan ancak yeni kurallara uygun olmayan anlaşmalar için bir geçiş süreci tanımaktadır. Bu anlaşmaların, düzenlemenin yürürlüğe girdiği yılı takip eden iki yıl içinde yeni kurallara uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir. Bu süre zarfında ilgili anlaşmalara Kanun'un 4. maddesi kapsamında yaptırım uygulanmayacaktır.

Rekabet Karşıtı Koordinasyonda Azınlık ve Çapraz Hissedarlıkların Rolü: ABD ve AB Örnekleri

Azınlık ve çapraz hissedarlıkların rekabet hukuku açısından etkileri son dönemde dünya genelinde mercek altına alındığı görülmektedir. ABD’de Blackrock dahil olmak üzere çeşitli varlık yönetim şirketlerine karşı açılan dava ile Avrupa Birliği’nde Delivery Hero ve Glovo hakkında alınan karar, söz konusu azınlık veya çapraz hissedarlık içeren yapıların rekabet karşıtı koordinasyona zemin oluşturabileceğinin sinyalini vermektedir.

Rekabet Karşıtı Koordinasyonda Azınlık ve Çapraz Hissedarlıkların Rolü: ABD ve AB Örnekleri

ABD - BlackRock Davası

ABD’de birkaç eyalet tarafından birbirinin rakibi konumundaki birçok kömür üreticisi şirkette önemli ölçüde çapraz (ortak) azınlık hissedarlığa sahip olan BlackRock, State Street ve Vanguard isimli varlık yönetim şirketleri aleyhine dava açılmıştır. Federal Ticaret Komisyonu (“**FTC**”) ve Adalet Bakanlığı (“**DOJ**”), çapraz hissedarlıkların davalı şirketlerin koordineli bir şekilde kömür üretimini yapay olarak azaltmasına, fiyatların yükselmesine ve tüketicilerin zarar görmesine neden olduğu, bu nedenle de davanın rekabet hukuku ile bağlantılı sonuçlar doğuracağı yönündeki görüşü ışığında davaya müdahil sıfatıyla katılmak istedikleri görülmüştür.

FTC ve DOJ görüşünde, varlık yönetim şirketlerinin birden fazla rakip şirkette sahip oldukları ortak hissedarlıklar üzerinden koordineli hareket etmeleri ve bu şekilde şirketlerin üretimlerini

azaltmalarını ya da fiyatları artırmalarını sağlamalarının rekabet hukukuna aykırı olduğunu; bu tür koordine faaliyetlerin, çevre politikaları ya da iklim hedefleri gibi daha geniş sosyal amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilse dahi, rekabet yasalarını ihlal ettiğini vurgulamıştır.

Dava henüz devam etmekle birlikte FTC ve DOJ’in görüşünden, rekabet hukuku bağlamında çeşitli çıkarımlarda bulunmak mümkündür:

- Clayton Yasası’nın rekabeti kısıtlayıcı birleşme ve devralmaların yasaklandığı 7.bölümü altında, devralma işlemleri, (i) yalnızca yatırım amacıyla yapılması ve (ii) devralınan hissenin ilgili pazarda rekabeti azaltmak veya tekelleşme yaratmak amacıyla kullanılmaması halinde yasaktan muaf olmaktadır.. Başka bir deyişle, devralma ile yapılan yatırımın başlangıçta ve devamında tamamen pasif olması ve yatırımcının şirket yönetimi veya operasyonları üzerinde rekabet

kısıtlayıcı etki yaratmaması halinde, Clayton Yasası bu işlemlere cevaz vermektedir. Bununla birlikte, BlackRock gibi şirketler, çapraz hissedarlıklarını aktif ve koordineli bir biçimde belirli pazar(lar)da rekabeti azaltmak amacıyla kullanırsa, Clayton Yasası’nın “pasif yatırım” ve rekabeti kısıtlamama koşullarına bağlı olarak sağladığı muafiyetin korumasından yararlanamazlar.

- Bu sebeple, çapraz hissedarlık yapılarında, hissedarın doğrudan kontrol yetkisi olmasa dahi, birden fazla rakip teşebbüste pay sahibi olunması yoluyla bu teşebbüslerin rekabetçi davranışları üzerinde dolaylı bir etki yaratılması halinde, bu durum rekabet hukuku bakımından ihlal teşkil edebilir.

Rekabet Karşıtı Koordinasyonda Azınlık ve Çapraz Hissedarlıkların Rolü: ABD ve AB Örnekleri

BlackRock Davası’nın mevcut aşamasında, varlık yönetim şirketlerinin çapraz hissedarlık yoluyla pay sahibi oldukları rakip şirketler arasındaki rekabeti zayıflatmadıkları sürece, bu şirketlerin yönetim süreçlerine katılmaları ve ticari kararlarında söz sahibi olmaları mümkün görünmektedir. Bununla birlikte, yargılamanın bundan sonraki seyri, çapraz hissedarlıkların rekabet hukuku bakımından hangi koşullarda sorun teşkil edebileceğine dair önemli ipuçları sunma potansiyeli taşımaktadır. Mahkemenin bu konuda nasıl bir değerlendirme yapacağı, yalnızca somut olay açısından değil, benzer yapılar bakımından da yol gösterici nitelikte olabilir.

AB - Delivery Hero/Glovo Kararı

Delivery Hero, rakibi Glovo’da sahip olduğu tek taraflı azınlık hissesini 2018 yılından başlayarak kademeli şekilde artırmış ve sonunda 2022 yılında tek kontrol sahibi olmuştur.

Avrupa Komisyonu, bu dört senelik dönemde şirketlerin (i) çalışan ayartmama (*no-poaching*) anlaşması, (ii) rekabete hassas bilgilerin paylaşımı ve (iii) coğrafi pazar paylaşımı gibi rekabet karşıtı davranışlarda bulunarak aralarındaki rekabeti kademeli olarak ortadan kaldırdıklarını ve bunun yerine çok katmanlı, rekabete aykırı bir koordinasyon yapısı geliştirdiklerini tespit etmiştir.⁸

Bu kapsamda, Delivery Hero ve Glovo’nun

- mevcut ve geleceğe dönük fiyatlandırma,
- mevcut ya da geleceğe yönelik ticari stratejiler ile
- yeni tekliflere dair bilgiler aktarmak üzere

birbirleriyle “strateji belgelerini” paylaştıkları, ve “bilgi paylaşım toplantıları” düzenledikleri anlaşılmıştır.

Kararda pazar paylaşımı, üçüncü bir ihlal davranışı olarak değerlendirilmiş olsa da, bu ihlal davranışı da esasen Delivery Hero’nun:

- (i) Glovo’nun belirli kararları üzerinde veto hakkını kullanarak ya da bu hakkı kullanma tehdidinde bulunarak doğrudan veya
- (ii) Glovo’daki diğer hissedarları etkileyerek dolaylı şekilde

Glovo’nun ticari kararlarına sistematik müdahalesinden ileri gelmiştir. .

Bunun sonucunda da, Delivery Hero ve Glovo, henüz hiçbirinin faaliyet göstermediği ülke pazarlarına hangisinin gireceğini birlikte belirlemiş; bunun yanında, biri diğerinin hâlihazırda faaliyet gösterdiği pazarlara girmekten bilerek kaçınmıştır.

⁸ Karar kapsamında ayrıca, Rekabet Kurumu’nun işgücü piyasasına ilişkin kararlarına paralel şekilde çalışan ayartmama anlaşmaları, bir alım karteli olarak değerlendirilmiştir. Karar ayrıca, AB Komisyonu’nun işgücü piyasalarına yönelik ilk ceza kararı niteliğini taşımaktadır.

Rekabet Karşıtı Koordinasyonda Azınlık ve Çapraz Hissedarlıkların Rolü: ABD ve AB Örnekleri

Bu ihlal davranışları, Delivery Hero'nun Glovo'daki azınlık hissedarlığı sayesinde Glovo'yu pazarı paylaşmaya ikna etmesi ile mümkün olmuştur. Bir rakipte hisse sahibi olmak başlı başına hukuka aykırı olmamakla birlikte, bu somut olayda iki rakip teşebbüs arasında çok katmanlı bir şekilde rekabete aykırı temasların kurulmasına imkân tanımıştır. Ayrıca, Delivery Hero'nun ticari açıdan hassas bilgilere erişmesine ve Glovo'nun karar alma süreçlerini etkilemesine olanak sağlamış; nihayetinde iki şirketin ticari stratejilerinin birbiriyle koordine etmesine yol açmıştır.

Sonuç olarak BlackRock davası ve Delivery Hero/Glovo kararı, şirketlerin stratejik ve pasif yatırımlarda rekabet ihlallerine karşı dikkatli olunması gerektiğini ortaya koymaktadır. Rekabet otoriteleri, özellikle yoğunlaşmış veya stratejik açıdan önemli pazarlarda bu tür azınlık yatırımlarını dahi yakından takip edecek, bu da yatırım stratejilerinde kapsamlı rekabet hukuku incelemesinin önemini artıracaktır.

Hergüner

Uluslararası Ticaret

“Near-Shoring” İçin Stratejik Bir Sinyal: Türkiye Serbest Bölgeleri Mayıs 2025’te Rekor İhracata Ulaştı

I. Giriş

Mayıs 2025’te, Türkiye’nin serbest bölgeleri aylık bazda 1,18 milyar ABD doları ile tüm zamanların en yüksek ihracat rakamını kaydederek, 2024’ün aynı ayına kıyasla %11,2’lik bir artış gösterdi. Bu performans, serbest bölgelerin ülkenin ticari yapısında giderek artan rolünü net bir şekilde vurgulamaktadır. Ocak-Mayıs 2025 döneminde serbest bölgelerden yapılan ihracatın yaklaşık %60’ını orta ve yüksek teknolojili ürünlerin oluşturması, bu bölgelerin Türkiye’nin ihracat hedeflerini destekleyen dinamik merkezler olarak stratejik bir dönüşüm geçirdiğine işaret ediyor olabilir.

Bu rakamlar, özellikle orta ve yüksek teknolojili sektörlerde, Türkiye merkezli üretim ve montaja yönelik sürekli bir talep olduğunu göstermektedir. Avrupa pazarlarına yakın üretim merkezleri arayan şirketler için, Türkiye’nin serbest bölgeleri, hem büyüme hem de maliyet verimliliği açısından diğer yakın kıyı destinasyonlarına kıyasla cazip bir seçenek sunabilir.

II. Serbest Bölgeleri Anlamak: Tanım ve Şirketler İçin Avantajlar

Türkiye’deki serbest bölgeler, ihracata yönelik üretimi ve uluslararası ticareti teşvik etmek amacıyla özel olarak tasarlanmış rejimlere sahip alanlardır. Temel amaçları; üretim, ticaret ve lojistik faaliyetlerini kolaylaştırarak Türkiye’nin küresel pazarlardaki rekabet gücünü artırmaktır. Serbest bölgelerde faaliyet gösteren şirketlerin yararlandığı başlıca avantajlar şunlardır:

- Gümrük ve Vergi Avantajları: Serbest bölgelerde faaliyet gösteren şirketler, gümrük vergisi, KDV ve kurumlar vergisi muafiyetlerinden yararlanır. Üretim süreçlerinde kullanılan hammadde, makine ve ekipman ithalatını da gümrük vergisinden muaf şekilde yapmak mümkündür, bu da işletme maliyetlerini önemli ölçüde düşürür.

- Basitleştirilmiş İşlemler: Serbest bölgelerde gümrük işlemleri ve idari süreçler kolaylaştırılmıştır, bu da malların daha hızlı hareket etmesini ve bürokratik gecikmelerin azalmasını sağlar. Bu verimlilik, tam zamanında üretimi ve küresel pazarlara daha hızlı erişimi destekler.
- Stratejik Konum ve Altyapı: Serbest bölgeler, büyük limanlar, havalimanları ve lojistik merkezlere yakın stratejik konumlarıyla Avrupa, Orta Doğu ve Asya pazarlarına üstün bağlantı imkanı sunar. Modern altyapı ve destek hizmetleri, operasyonel verimliliği daha da artırır.
- İhtisas Serbest Bölgeler: Türkiye; teknoloji, biyoteknoloji, yenilenebilir enerji ve ileri imalat gibi sektörlerle yönelik özelleştirilmiş serbest bölgeler geliştirmiştir. Bu bölgeler, sektöre özel teşvikler, altyapı ve Ar-Ge desteği sunarak katma değeri yüksek yatırımları teşvik eder.

Bu avantajlar, serbest bölgeleri, ihracat kapasitesini ve bölgesel pazar erişimini artırmak isteyen uluslararası şirketler için cazip bir üs haline getirmektedir. Hükümet, küresel ticaret dinamiklerine ve yatırımcı ihtiyaçlarına uyum sağlamak amacıyla serbest bölgelerin genişletilmesi ve modernize edilmesine öncelik vermeye devam etmektedir.

III. Mevcut Büyümenin Ardındaki Dinamikler

- Hükümet Desteği: Türkiye'nin genel ekonomik stratejisinin bir parçası olarak, Ticaret Bakanlığı, serbest bölgelerin ülkenin ihracat ekosistemindeki rolünü güçlendirmek için kapsamlı bir çerçeve belirlemiştir. Bu vizyonun merkezinde, 2024'te 19 olan aktif serbest bölge sayısını 2028'e kadar 24'e çıkarma hedefi yer almaktadır. Ayrıca, yüksek katma değerli ve teknoloji yoğun yatırımları çekmek ve küresel rekabet standartlarıyla uyumlu hale getirmek amaçlanmaktadır.
- Lojistik Verimlilik: Türkiye'nin Avrupa Birliği ile gümrük birliği ve diğer serbest ticaret anlaşmaları, serbest bölgede yer alan ihracatçılara Avrupa, Orta Doğu ve Bağımsız Devletler Topluluğu pazarlarına hızlı erişim sağlar. Liman ve demiryolu entegrasyonu, antrepo depolama ve dijital gümrük işlemlerine yapılan yatırımlar, ihracat operasyonlarını iyileştirmiştir.
- Jeopolitik Değişim: Küresel şirketlerin uzak tedarik zincirlerine aşırı bağımlılığını yeniden değerlendirmesiyle birlikte, Türkiye bölgesel operasyonlar için politik olarak istikrarlı, işletme dostu ve uygun maliyetli bir alternatif sunmaktadır.

IV. Yatırımcılar İçin Hukuki ve Stratejik Hususlar

- Faaliyet Ruhsatı ve Operasyonel Yapı: Serbest bölgelerde faaliyet gösterecek şirketlerin, Ticaret Bakanlığı'na detaylı bir başvuru yaparak faaliyet ruhsatı almaları gerekmektedir. Bu şirketlere belirli döviz kontrol kuralları uygulanır; örneğin, yabancı şirketlerin nakit sermayelerini döviz olarak getirmeleri zorunludur.
- Vergi Optimizasyonu ve Uyum: Vergi muafiyetlerinin yanı sıra, serbest bölgelerde faaliyet gösteren şirketlere çeşitli vergi indirimleri ve teşvikler sunulmaktadır. Örneğin, satışlarının FOB değerinin %85'i ihracattan oluşan şirketler, çalışan ücretlerine uygulanan gelir vergisinden belirli ölçüde muaf tutulabilir. En vergi-verimli yapının oluşturulması için dikkatli bir planlama gereklidir.
- Uluslararası Ticaret Stratejisi: Fiziksel olarak Türkiye'de bulunmalarına rağmen, serbest bölgeler hukuki olarak Türk gümrük bölgesinin dışında kabul edilir. Bu özel statü, şirketlere uluslararası ticarette stratejik bir avantaj sağlar. Serbest bölgelere getirilen mallar, Türkiye'nin iç pazarına girmediği sürece Türkiye'deki gümrük vergilerinden ve bazı ticaret sınırlamalarından muaftır; bu da serbest bölgeleri ihracata yönelik üretim, depolama ve transit ticaret için ideal hale getirir.

Ancak, bu yapı aynı zamanda Türkiye'nin iç pazarına doğrudan erişimi de sınırlandırır, çünkü serbest bölgelerden Türk gümrük bölgesine mal göndermek ithalat olarak kabul edilir. Bu nedenle, serbest bölgeler, yerli tüketici odaklı stratejilerden ziyade ihracata yönelik operasyonlar için daha uygundur. Daha geniş ticaret ve yatırım planlamasına entegre edildiklerinde, yabancı yatırımcılar için düşük riskli bir giriş noktası ve Türkiye'nin bölgesel bir üretim ve lojistik merkezi olarak gelişen rolünde değerli bir merkez işlevi görebilirler.

V. Sonuç

Türkiye'nin rekor kıran serbest bölge ihracatı, yalnızca istatistiksel bir olgudan ibaret değildir; bu rakamlar, ülkenin küresel ticaretteki konumunu güçlendirmek için politika destekli bir dönüşümün sinyalini vermektedir. Hükümetler ve çok uluslu şirketler tedarik zincirlerinin dayanıklılığını ve bölgesel pazar yakınlığını yeniden değerlendirirken, Türkiye'nin serbest bölgeleri vergi teşvikleri, stratejik konum ve ihracata yönelik altyapısının çekici bir kombinasyonunu sunmaktadır. Üretim çeşitlendirmesi, near-shoring veya bölgesel merkezler değerlendiren uluslararası şirketler için serbest bölgeler, Türkiye'nin yüksek teknoloji ve yüksek katma değerli ihracat lideri olma hedefleriyle uyumlu ve uygun maliyetli bir platform sunmaktadır.

Ticaret Politikası Savunma Araçları – 2025 2. Çeyrek Özeti

1) Yeni Soruşturmalar

2025 yılının ikinci çeyreğinde, Türkiye Ticaret Bakanlığı (“**Bakanlık**”), yedi adet nihai gözden geçirme soruşturması ve dört adet yeni anti-damping soruşturması başlatmıştır.

SORUŞTURMA TÜRÜ	ÜRÜN	GTİP KODU	MENŞE ÜLKE	BAŞLANGIÇ TARİHİ
Anti-Damping	Rüzgar Türbini Kanadı	8503.00.98.90.19, 84.12, 85.02	Çin Halk Cumhuriyeti	28.06.2025
Anti-Damping	Fotovoltaik Paneller İçin Alüminyum Çerçeve	8541.90.00.00.11	Çin Halk Cumhuriyeti	25.05.2025
Anti-Damping	Sodyum Glukonat	2918.16.00.00.13	Çin Halk Cumhuriyeti	25.05.2025
Anti-Damping	Güneş Panelleri İçin Bağlantı Kutuları	8544.42.90.00.11, 8544.60.10.00.11 8544.60.90.00.00	Çin Halk Cumhuriyeti	25.05.2025
Nihai Gözden Geçirme Soruşturması	Kesik Elyaf İpliği	55.08, 55.09, 55.10, 55.11 (except 5509.52, 5509.61, 5509.91 and 5510.20)	Çin Halk Cumhuriyeti, Vietnam, Endonezya, Hindistan, Tayland, Malezya, Pakistan	21.05.2025

Çin Halk Cumhuriyeti menşeli solar paneller üzerindeki mevcut anti-damping önlemleri ile Malezya, Vietnam, Tayland, Hırvatistan ve Ürdün menşeli aynı ürünlere yönelik önlemlerin etkisiz kılınmasına karşı önlemler dikkate alındığında, güneş enerjisi sektörünün Bakanlık için öncelikli bir alan olmaya devam ettiği açıktır.

Bu çeyrekte, Bakanlık tarafından herhangi bir sübvansiyon, önlemlerin etkisiz kılınması veya korunma önlemi soruşturması başlatılmamıştır.

Ticaret Politikası Savunma Araçları – 2025 2. Çeyrek Özeti

2) Önlem Kararları

Bakanlık, üç ayrı nihai gözden geçirme soruşturması sonucunda önlemlerin devamına karar vermiştir.

SORUŞTURMA TÜRÜ	ÜRÜN	GTİP KODU	MENŞE ÜLKE	ÖNLEM (CIF%)	TARİH
Anti-Damping (Nihai Gözden Geçirme Soruşturması)	Sentetik veya Suni Devamsız Liflerden Dokunmuş Mensucat	55.13, 55.14, 55.15, 55.16	Çin Halk Cumhuriyeti	44%	23.06.2025
Anti-Damping (Nihai Gözden Geçirme Soruşturması)	Paslanmaz Çelikten Borular	7306.40.20.90.00 7306.40.80.90.00 7306.61.10.00.00	Çin Tayvanı	7.98% - 11.50%	23.06.2025
			Çin Halk Cumhuriyeti	13.82% - 20.50%	
Anti-Damping (Nihai Gözden Geçirme Soruşturması)	Polistiren	3903.19.00.00.00	İran İslam Cumhuriyeti	11.3%	23.06.2025

Beklendiği gibi, tekstil ve çelik sektörleri bu çeyrekte de Bakanlığın gündeminde önemli bir yer tutmaktadır.

Bakanlık ayrıca, 2015'ten bu yana İran İslam Cumhuriyeti menşeli düz cam ürünlerine uygulanan korunma önlemlerinin devamına karar vermiştir:

SORUŞTURMA TÜRÜ	ÜRÜN	GTİP KODU	ÜLKE	ÖNLEM	TARİH
Korunma Önlemi (Uzatım)	Düzcamlar	70.04, 70.05, 70.06	İran İslam Cumhuriyeti	12/12/2024 ³ to 11/12/2025: 36 USD/ton	23.06.2025
				12/12/2025 to 11/12/2026: 35 USD/ton	
				12/12/2026 to 11/12/2027: 34 USD/ton	

Bu çeyrekte, Bakanlık tarafından herhangi bir telafi edici vergi veya önlemlerin etkisiz kılınmasına karşı önlem kararı alınmamıştır.

Ticaret Politikası Savunma Araçları Gündemi

Paslanmaz Çelik Borularda Nihai Gözden Geçirme: Çin ve Tayvan Menşeli İthalata Önlem Devam Ediyor

Haziran 2025'te, Türkiye Ticaret Bakanlığı ("Bakanlık"), Çin Halk Cumhuriyeti ("Çin") ve Çin Tayvanı ("Tayvan") menşeli belirli paslanmaz çelik borulara uygulanan anti-damping önlemlerine ilişkin nihai gözden geçirme soruşturmasını tamamlamıştır. Bakanlık, mevcut vergilerin kaldırılmasının dampingin tekrarlanmasına sebep olacağına ve bunun yerli üreticilere zarar vereceğine kanaat getirerek, önlemlerin devamına karar vermiştir.

Ürün Kapsamı ve Piyasa Koşulları

Soruşturma, inşaat, sanayi ve enerji sektörlerinde yaygın olarak kullanılan, 7306.40.20.90.00, 7306.40.80.90.00 ve 7306.61.10.00.00 GTİP kodlarına sahip paslanmaz çelik boruları kapsamaktadır. Çin ve Tayvan menşeli ithalatın pazar payları son yıllarda sırasıyla %3,7 ve %0,9'a düşmüş olsa da, Bakanlık bu ülkelerin önemli ölçüde atıl ihracat kapasitesine ve küresel pazar payına (Çin: %25, Tayvan: %3,8) sahip olduğunu tespit etmiştir.

Bakanlık, bu tedarikçilerin önlemler kaldırıldığında hızla Türkiye'ye ihracatı artırmaya çalışacağı sonucuna varmıştır.

Olası Damping ve Zarara İlişkin Kanıtlar

Bakanlık; Çin menşeli ithalatın fiyatları 2020'de %25 ila %45 oranında baskıladığı, Tayvan menşeli ithalatın ise 2020'den bu yana yerel üreticiler üzerinde fiyat baskısı oluşturmadığı kanaatine varmıştır. Benzer şekilde, Çin menşeli ithalatın fiyatları 2020'de %10 ila %30 bir oranda kırdığı, ancak Tayvan menşeli ithalatın hiç fiyat kırılmasına yol açmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte, Bakanlık bu ürünlerin Türk pazarında devam eden varlığının ve söz konusu ülkelerin ihracat kapasitelerinin stratejik bir risk oluşturduğuna karar vermiştir.

Ayrıca, yerli üretim dalının ekonomik göstergeleri mevcut önlemlere rağmen kötüleşme eğilimi göstermiştir. Yerel üreticiler, Bakanlık'a şu verileri sunmuştur:

- Yurtiçi satışlardan negatif karlılık (birim kâr endeksi -225'e düşmüştür),
- Verimlilikte azalma (2020'de 100 olan endeks 48'e gerilemiştir),
- İşletme sermayesi ve özkaynak gücünde düşüş,
- Yatırım getirisinde önemli düşüş (+826 birim endeksten -1516 birim endekse gerileme kaydedilmiştir).

Bu düşüş, pazar payında ılımlı bir toparlanma ve istihdam seviyelerinin sabit kalmasına rağmen devam etmiştir. Bakanlık'a göre bu durum, mevcut önlemlerin hala gerekli olduğunu ve kaldırılmalarının bu kırılgan kazanımları riske atabileceğini göstermektedir.

Küresel Bağlam

Raporda, benzer anti-damping önlemlerinin diğer ülkelerde de yürürlükte olduğu vurgulanmıştır. ABD, Brezilya, Tayland ve Avrasya Ekonomik Birliği, Çin menşeli bu ürünlere vergi uygulamaya devam ederken, ABD ve Tayland aynı zamanda Tayvan menşeli paslanmaz çelik borulara da önlemler uygulamaktadır.

Nihai Karar ve Önlemler

Bu bulgular ışığında Bakanlık, 2018’de belirlenen mevcut vergilerin devamına karar vermiştir. Bu karar, Türkiye’nin özellikle metal ve imalat gibi kritik sektörleri korumayı hedefleyen ticaret savunma stratejisini yansıtmaktadır. Ayrıca küresel ihracatçılara, önlem konusu ithalatın fiyat etkileri azalmış olsa bile, yerel sektörler tehdit altında olduğunda Türkiye’nin ticaret savunma araçlarını kullanmaya devam edeceği yönünde açık bir mesaj vermektedir.

Daha fazla bilgi ve sorularınız için:

Ortaklar

Kayra Üçer

Ufuk Yalçın

Kıdemli Avukatlar / Danışmanlar

Neşe Nur Yazgan

Hazar Başar

Türkay Avanaş

Katkıda Bulunanlar

Nihan Ünal Turan, Mert Avar, Açelya Kızgın,
Zeynep Akkerman, Zeynep Arın Hamzaçebi

Büyükdere Caddesi 199, Levent 34394 ISTANBUL
Telefon: (90) 212 310 18 00 Fax: (90) 212 310 18 99

<http://www.herguner.av.tr>

- © 2025 Hergüner Bilgen Üçer Avukatlık Ortaklığı

-Hergüner Bilgen Üçer Türk ve yabancı müvekkillere hukukun her alanında hizmet veren bir avukatlık ortaklığıdır. Bu bülten Türkiye’de hukuk alanındaki gelişmeleri paylaşmak amacıyla hazırlanmıştır. Bülten belli olay ve durumlara yönelik bir hukuki bir görüş veya yönlendirme olarak düşünülmemelidir ve içeriği yalnızca bilgi amaçlıdır. Özel sorular ve sorunlar bakımından hukuki danışman görüşü alınmalıdır.